

Sunt Vuxanovici Stanislav, născut în comuna Socol, județul Caraș-Severin. Fiind mic, îmi amintesc la vârsta de 8-9 ani, într-o noapte, la casa părintească din Câmpia, au apărut în cameră mai mulți militari înarmați. Ne-au spus să ne pregătim că vom fi duși într-o direcție necunoscută pentru o perioadă scurtă de timp. Desigur, surprinși astfel, părinții au luat doar lucrurile cele mai necesare traiului: un pat, ceva lucruri de-ale casei și astfel, sub amenințare și sub arme, am fost încărcăți în camion în plină noapte și duși într-o direcție necunoscută. Ne-am pomenit mâine-zi toată familia – și nu numai familia noastră, și alte familii din sat și din împrejurimi, la Gara Orșova. Acolo am fost îmbarcați în niște vagoane, fiecare vagon având un militar care ne păzea, și am fost duși, la fel, într-o direcție necunoscută nouă. S-a zvonit la mijlocul drumului că vor lua copiii la o parte, îi vor duce în Rusia ca să fie militari, iar părinții vor fi duși la niște munci grele și unde o să-și găsească sfârșitul. A fost o atmosferă de nedescris: femeile plângeau, se urla acolo... ceva de nedescris. Dar nu s-a întâmplat așa. Când am ajuns la Craiova, au apărut la gară niște oameni cu – țin minte -- cu pâine și marmeladă și puțin ceai și dădeau tuturor oamenilor. Și ne-am dat seama că nu va fi chiar așa, cum se zvonise la început. Ne-am pomenit descărcați din tren în Gara Fetești din Bărăgan, unde, la fel, era o aglomerație de nedescris, unii erau din nou îmbarcați în camioane și duși în satele planificate, alții soseau. Astfel că noi ne-am pomenit într-un sat, mai bine-zis un câmp liber de lângă Fetești, sat care s-a numit ulterior Valea Viilor. Acolo eram oameni de diferite naționalități: erau bulgari, basarabeani, sârbi, români, cehi... și din vară până în toamnă am locuit în niște amenajări numite bordeie. Era o săpătură în pământ de vreo 50-60 de centimetri și acoperită cu niște lemn, cu pământ apoi.

Până în toamnă lumea și-a amenajat fiecare o casă micuță, fiindcă am primit materiale de la stat, iar cei ce nu s-au apucat să construiască - din diferite motive - să construiască case au iernat în bordeiele acelea. Era crivățul care bătea, în prima iarnă a acoperit casele în întregime, se cunoșteau doar după fumul care ieșea din ele pentru că nu se mai vedea nimic. Așa a fost în primul an, până lumea a început să-și caute de lucru, să-și găsească un rost, iar eu mi-am continuat școala începută la Câmpia, clasa a treia și a patra în limba sârbă. Pe timpul verii mergeam la lucru la fermele din apropiere la cules de bumbac, de legume, la recoltatul grâului, la transport paie și acolo mai câștigam un ban. Țin minte că în primul an, întrucât acolo era secetă mare, nu erau fântâni, nu erau izvoare, ne-au amenajat... autoritățile, au adus niște butoaie, le-au umplut cu apă, și fiecare om se ducea cu găleata, se aproviziona cu apă. Și pentru că erau acolo și animale - vaci, cai - am văzut o scenă care și astăzi mai dăinuie în mine. Astfel am văzut o vacă care avea niște coarne mai mari... În dorința de a bea apă și-a pus capul în butoi și deodată o văd mergând cu butoiul, butoiul înainte și coarnele în butoi. Pentru că nici nu vedea în mersul ei, mergea anapoda, așa, și asta îmi aduc aminte, așa, ca interesant.

După patru ani și jumătate de deportare a venit hotărârea de sus să ne întoarcem acasă. Eu am plecat cu bunica înaintea celorlalți membri ai familiei și ne-am îmbarcat în tren... și țin minte că de la Moldova- Nouă am venit cu bunica pe jos, peste pădure, vreo 40 de kilometri. Țin minte și acum această zi și modul în care ne-au întâmpinat prietenii din copilărie, mirându-se că ne-am întors acasă. Desigur că primele zile, când ne-am întors au fost de bucurie, dar ulterior am avut din nou necazuri cu autoritățile, pentru că ne-au dat

Interviu cu Stanislav Vuxanovici realizat de Adela Lungu la Socol, jud. Caraș- Severin 30 august 2001

pământuri mai slabe, slab productive, la o distanță mare și ne amenința că nu putem merge mai departe la școală dacă nu ne vom înscrie în CAP, în Colectiv. Așa se face că și noi am intrat în Colectiv, în rândul tuturor, așa cum au fost și ceilalți cetățeni ai satului. Sigur că în munca de lămurite pentru a intra în Colectiv au avut-o și activiștii de partid din Moldova-Nouă, din satele apropiate, Moldova-Nouă și Liubcova, care ne lămureau ca să intrăm în Colectiv. Și mai amintesc că, întors acasă, casa noastră a fost aproape devastată, pentru că acolo au locuit o perioadă grănicerii care au scos scândurile de la compartimentele hambarului și copiii de la școală, fiind casa nimănu, au făcut ce au vrut fiecare cu casa noastră.

Școala am continuat-o la Câmpia, clasa a șaptea, din februarie și până în iunie și apoi m-am înscris la liceul din Moldova-Nouă, liceu nou-înființat, unde am și terminat, iar după terminarea liceului m-am înscris la Facultatea de Agronomie din Timișoara.

Mi-amintesc cu plăcere de sărbătorile pe care le prăznuiam în familie, cât și de cele organizate în sânul bisericii. Astfel, de Paști era obiceiul ca toți cetățenii din satul Câmpia să ne deplasăm la biserică, la cimitir, unde se ținea slujba de pomenire. Acolo era adunată toată lumea din sat, toată suflarea, și pentru că aveam neamuri în Iugoslavia, și noi, și fiecare familie... veneau în partea cealaltă a Nerei, fiindcă cimitirul e aproape de graniță, veneau neamurile noastre și căutau să ia legătura cumva, întrebând dacă... „este neamul meu acolo, aș vrea să-i comunicați asta și asta, dacă mai sunt în viață.” Deci era o întâlnire, la fel, sub arme, pentru că aproape de cimitir, la câțiva pași, era un observator și militarul era acolo cu pușca și sigur că nu puteam liber să comunicăm între noi. Dar această situație cu timpul s-a schimbat. Și acum îmi amintesc cu mare plăcere de acele momente de tensiune, de paza strictă a frontierei și de durerea pe care o crea în sufletele tuturor această graniță, dacă pot spune așa.

Mic fiind, în sat am avut un prieten, cu care mai sunt și acuma prieten, pe nume Velimirovici Nedelcu. Imediat ce m-am întors din Bărăgan, am plecat amândoi la liceu la Moldova-Nouă și această prietenie a continuat și la facultate, pentru că amândoi am urmat facultatea de agronomie. După repartiție am lucrat la fel, în sate apropiate. El a lucrat la Câmpia și Zlatița, iar eu la Socol. Pot să spun că în timpul serviciului nostru ne mai încurajam unul pe altul în fața avalanșei de activiști de partid care ne controlau, ne îndrumau, intrând în probleme de specialitate, obligându-ne câteodată chiar să declarăm niște producții fictive în ciuda voinței noastre.

Îmi aduc aminte cu mare emoție și acum de doi colegi care erau în Bărăgan și pe care i-am întâlnit în Timișoara. Eu eram student în anul I, iar colegul acela era în anul V. M-am apropiat de el pentru că îl cunoșteam din Bărăgan și l-am întrebat: „Domnu' Zbagăr, mă mai cunoști pe mine?” Și el a zis că nu mă mai cunoaște. Și eu i-am zis: „Cum se explică că eu te cunosc?” Și el a întrebat: „De unde mă cunoști?” I-am spus: „Din Bărăgan!” Și acum îmi aduc aminte cum în fiecare dimineață, când venea în pauza de cursuri și stăteam de vorbă și ne aduceam aminte de Bărăgan și el se mira că eu mi-am adus aminte de el fiind mic încă și că l-am recunoscut în mijlocul tuturor oamenilor. Și de asemenea îmi aduc aminte de un coleg bulgar, Roncov, pe care, la fel, l-am întâlnit în Timișoara și am ținut legătura depănându-ne amintirile din Bărăgan.

Am convingerea că s-a comis o nedreptate în privința familiei noastre, pentru că din cei cinci membri ai familiei, bunica era văduvă, mama

era văduvă, iar noi, doi frați eram orfani. Pentru că – și doresc să și arăt – probabil că e vorba aici și de ghinionul care ne-a urmărit pentru că sunt născut în 13, în ziua de 13. Astfel, încă de la naștere a fost un ghinion mare. Tata mi-a murit în 12 iunie, iar eu m-am născut în 13 iunie. Și fără să fiu superstițios, adânc superstițios, cred totuși că această zi de 13 în care m-am născut, că a fost ghinionul meu și poate și al familiei. Pentru că altfel nu-mi pot explica atâtea nedreptăți și de la oameni și naturale, care s-au abătut asupra noastră . Dar totuși viața, cineva, Atotputernicul... a vrut ca și astăzi să fiu în viață toți. Din cei care suntem în viață mama are 83 de ani, noi suntem sănătoși, bine și lucrăm, până la urmă nu este vorba de un ghinion atât de mare pentru că viața depășește aceste momente grele și iată ce vă pot spun e mai pe scurt și ce-am spus, mai bine zis.

Am funcționat ca inginer agronom în Clisură, inginerii agronomi și medicii veterinari am avut înființată o organizație numită „Farvest”. Și „farvestmanul” numărul 1 era Gheorghe Voia, zis și Gioe, care acum trăiește la Moldova – Nouă, „farvestmanul” numărul 2 era Craioveanu Dorel, din Moldova - Nouă , „farvest- manul numărul 3 era Tec, medic veterinar din Reșița și așa mai departe. Eu aveam numărul 6, „farvestman” numărul 6. Ceilalți care au intrat în organizație nu mai aveau număr, erau doar membri. Și țin minte că organizam niște chefuri pe măsura noastră, pentru că aceste chefuri se țineau cu cele mai bune vinuri de la CAP, cu muzică și distracție. Era! ... Și acum cred că toți ne aducem aminte de aceste momente în care mai uitam de toate și aceasta am vrut să spun referitor la viața noastră extraprofesională (...)